

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХІ, БРОЙ 16

СОФИЯ, 1-15 СЕПТЕМВРИ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

БПЦ ЗАГУБИ СВОЙ ДОСТОЕН АРХИЕРЕЙ

Бог да прости и упокои при Себе Си новопреставилия се митрополит Амвросий

стр. 1-3

АГИОЛОГИЯ

Св. Триандафил - червенобагрената роза на Загорá

стр. 7

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Авва Доротея
За страха Божий

стр. 8

БОГОСЛОВИЕ

Св. Серафим, коронавирусът и богословието

Продължение от бр. 14

За да видим какво означава гръцката дума „αμαρτία“, отваряме старогръцко-българския речник. Там е посочено не едно, а пет (!) нейни значения: „грешка, заблуждение, грях, провинение, престъпление“. Разбира се, грехът не е „феномен“ само от Древна Гърция, защото не е безинтересно какво казват за него и в други речници. Така в църковнославянския срещу думата „грѣхъ“ е поставено като значение „беззаконие“ с позоваване на 1 Йоан. 3:4 и 3 Цар. 16:13. Българският тълковен речник обяснява думата „грѣхъ“ като: „1. нарушение на религиозния закон и нравственост; 2. вина, престъпление“.

Следващото тънко подвеждане е избягването на антиномията „православие – ерес“ (респ. „истина – заблуждение, лъжа“) чрез нейната замяна с етноними. Тук спорят не православни с римокатолици, а „гръци“ с „латинци“. След което се подхвърля внушението, че уж главно последните говорят за „божествено правосъдие“ и „наказване на греховните деяния“, докато „нашите“ – „византийските богослови“ не разбирали греха като престъпление, което трябва да бъде осъдено и наказано, и поради това са проповядвали в Църквата само „снизхождение и любов“. Разбира се, от такъв изказ не е ясно кои именно са „византийските богослови“, на които о. Йоан основава твърденията си. Но ако те са някакви известни само нему „богослови“, то техните съждения нямат никакъв особен авторитет в Църквата Христова. Ако пък под този странен термин прот. Майендорф е визирал свети отци, то защо не е благоволил (както е и коректно) да ги посочи поименно (или поне най-важните сред тях).

Може би просто защото светите отци от „византийския“ период (а и въобще), не учат в съгласие с концепцията, която модерният богослов развива?

Св. Василий Велики пише: „...твърдя, че това (трудове, безпокойства, рани, убийства, превземане на градове, поробване, отвеждане в плен – изобщо бедствията на войната – б.а.) се случва

На стр. 4

БПЦ загуби свой достоен архиерей

Бог да прости и упокои при Себе Си новопреставилия се митрополит Амвросий

Заупокоен камбанен звън, прощални песнопения и молитва за упокой на новопреставилия се Доростолски митрополит Амвросий събраха духовници и православни християни, които съпроводиха блаженопочившия митрополит в последния му път.

Негово Високопреосвещенство Доростолски митрополит Амвросий се престава в Господа на 18 август 2020 г., след тежко и продължително боледуване. Съгласно чл. 84,

ал. 1 от Устава на БПЦ – Българска Патриаршия, Св. Синод в пълен съ-

став се събра на 19 август на извънредно заседание, на което синодални-

те архиепери определиха опелото и погребението на техния събрат да станат на 21 август. За наместник на овдовелия Доростолски епархийски престол, който канонично да ръководи делата на епархията до избирането на наследник на покойния митрополит Амвросий, Светият Синод единодушно определи Негово Високопреосвещенство Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний.

На стр. 2

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ

„Бугарашкият“ владика – митрополит Козма Дебърски

Продължение от бр. 14

През 1897 г. Екзархията премества архим. Козма от Битоля в Струмица, а на негово място назначава Струмишкия архим. Герасим. Отец Козма обаче отказва да отиде в Струмица и по негово желание е преместен в Кичево. На 23 ноември екзарх Йосиф посещава Великия везир и му съобщава, че възнамерява да повика двама архимандрити в Цариград, без да знае някой защо, за да може да бъдат ръкоположени веднага. Наистина в началото на декември 1897 г. двамата архимандрити Козма Дебърски и Герасим Струмишки получават поверителни писма да се явят в Екзархията. Архим. Козма заминава от Кичево за Солун, а архим. Герасим за Одрин.

На 21 декември архим. Козма е ръкоположен за Дебърски митрополит. На ръкоположението му присъстват 250-300 души, а екзарх Йосиф допълва:

„Бях взел мерки да не влизат в черквата непознати и съмнителни хора и на прозорците бяха поставени хора да не оставят непознати хора да стоят там през време на службата“.

В първия ден на 1898 г. вече новоръкоположеният митрополит Козма се прибира в епархията си. „Населението навсякъде го приема като познат човек и даже не мислело, че за техен владика може да бъде пратен някой друг, освен него, на когото Кичевско изключително дължало освобождението от гръцкото духовно робство. Дядо Козма си беше извоювал тази епархия“, пише за него „Църковен вестник“. По думите на революционера Георги Петров (известен още като Гьорче Петров) митрополит Козма „успя да направи манастира „Пречиста“ не само светиня, но и светило на Кичевско“.

На стр. 6

БПЦ загуби свой достоен архиерей

От стр. 1

Бог да прости и упокои при Себе Си новопреставилия се митрополит Амвросий

Високопреосвещенният митрополит Антоний възглави заукойната св. Литургия на 21 август в катедралния храм на овдовялата епархия „Св. ап. Петър и Павел“. Той бе в съслужение с Негово Високопреосвещенство Видински митрополит Даниил и Негово Преосвещенство Синаитски епископ Йероним – викарий на

Румънския патриарх Даниил, архим. Атанасий Султанов – протосингел на Западно- и Средно-европейска епархия, архим. Андрей – игумен на манастира „Дервент“, духовници – от епархията и страната, и гости от Румънската православна църква.

След Божествената литургия бе отслужен и чинът на опелото, в което участие взе и Негово Високопреосвещенство Неврокопски митрополит Серафим. Духовници и миряни се помолиха отново за новопреставления митрополит – за неговото блажено упокоение в място светло и злачно, където няма нито болка, нито скръб, нито въздишка, но живот безкраен.

Песнопенията на заукойните богослужения бяха изпълнени от богослови под ръководството на протодякон Александър Нешев. Молитвено участие в богослужението взеха и монахини от манастирите в Струнга, Липница и

„Св. Кръст“.

В края на опелото митрополит Антоний се обърна към присъстващите опечалени със слово от името на Св. Синод на БПЦ-БП.

Поради епидемиологичната обстановка в страната, в храма бяха допускани ограничени брой православни християни, като поклонението пред тленните останки на митрополит Амвросий стана при спазване на необходимата дистанция.

Тялото на митрополит Амвросий бе погребано до неговия предшественик – Доростолския митрополит Иларион, чийто гроб се намира в двора на Митрополията, в непосред-

ствена близост с катедралния храм.

Десетки православни християни поставиха цветя върху гроба на митрополита и се помолиха за упокоението му.

В Доростолска епархия митрополит Амвросий ще бъде запомнен като скромнен, човечен, непринуден, общодос-

тъпен архиерей, с добро отношение към всички.

В своето архипастирско служение митрополит Амвросий успя да укрепи и развие духовния живот в Доростолска епархия, като ежегодно бе домакин на редица църковни събития и празници, които събират епископи и духовници от целия православен свят. Един такъв празник е Съборът на св. Доростолски мъченици.

Ангел КАРАДАКОВ

Ваши Високопреосвещенства,
Ваше Преосвещенство,
Представители на светската власт,
Обични в Господа отци, братя и сестри,

С дълбока скръб, но и с дълбока, неизменна вяра и надежда във възкресението на мъртвите и вечния живот, изпращаме днес в последния му земен път нашия скъп събрат и съслужител при Божия олтар, Доростолския митрополит Амвросий. Скърбим заради неговото отшествие от нас и от нашия свят, но с очите на вярата знаем, че раздялата ни с него е само временна, защото нашият Господ е казал: „Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мене, и да умре, ще оживее“ (Йоан. 11:25).

А новопреставилият се митрополит Амвросий беше не само човек с дълбока вяра и с живот според тази вяра, всецяло отдаден на Христа и на Неговата Църква, но и добър, истински ревностен архипастир и разпоредител на многообразната Божия благодат, в чието лице Светият Синод имаше достоен и всеотдаен свой събрат и когото тъгуващото сега негово паство ще помни винаги с любов и с благодарност за всички негови трудове.

В началото на настоящата година се изпълниха десет години от неговото архипастирско служение в богохранимата Доростолска епархия: десетилетие, в което той отдаде всички свои сили и щедро дарувани му от Всеподателя таланти за още по-високото въздигане и укрепване

Слово от името на Българския патриарх и Св. Синод на БПЦ-БП

на тази древна и славна епархия на Православната ни църква. Като архиерей той се отличаваше с трезв ум и архипастирска разсъдителност, а като християнин беше човек с чиста вяра и висока духовност, на които можеше да се подражава. Странеше от всяка крайност и конфликт и винаги търсеше единомислието, водейки се единствено

от онова, което е добро и полезно за Църквата и за обществото.

Временната ни раздяла с него в този ден ни лишава от един добър съработник на Божията нива, а свещенството и паството на овдовялата Доростолска епархия – от добър, всеотдаен и човеколюбив пастир и наставник в духовния и църковния живот, който през цялото си архиерейско служение имаше за неизменен образец Пастира на пастирите – нашия Господ Исус Христос, на Когото той се стремеше всячески да подражава.

Нека в деня, когато отдаваме своята последна земна почит на новопреставилия се Доростолски митрополит Амвросий, сведем глави пред светлия му и величав образ, и в обща молитва, единомислено да изпросим от нашия Отец, Който е на небесата, да прости всички негови волни и неволни прегрешения и да му дарува Своето вечно спасение. Нека Христос Бог, на Когото обичаният от всички нас дядо Амвросий предаден и с чиста любов служеше през земните си дни, да го всели в лоното Авраамово, „в място светло, в място злачно, в място прохладно, където няма никаква болка, скръб и въздишка“. Нека презре прегрешенията му и, по молитвите на Пресвета наша Владичица Богородица и всички отвика просияли в светостта Свои угодници, да го направи наследник на Своето Царство, Царството на светлината и вечния живот.

Бог да прости и упокои при Себе Си новопреставилия се митрополит Амвросий, а нас да помилва!

БПЦ загуби свой достоен архиерей

Живот и дело на новопреставилия се Доростолски митрополит Амвросий

Доростолският митрополит Амвросий (в света Александър Александров Парашкевов) е роден на 9 юни 1942 г. в гр. Свищов. Средното си образование получава в родния си град. Впоследствие завършва Висшия химико-технологичен институт в София.

През 1983 г. е приет за студент в

Духовната академия „Св. Климент Охридски“, която завършва през 1987 година.

На 13 август 1983 г. в Клисурския манастир „Св. Кирил и Методий“, край Берковица, е постриган в монашество с името Амвросий от Видинския митрополит Филарет. На 19 октомври 1983 г. в Чипровския манастир „Св. Йоан Рилски“ митрополит Филарет го ръкополага в йеродяконски чин.

От 1 ноември 1983 г. до 1 декември 1984 г. той служи като епархийски дякон при Видинската митрополия.

На 15 август 1984 г. в Клисурския манастир „Св. Кирил и Методий“ е ръкоположен за йеромонах от Видинския митрополит Филарет. От 1 декември 1984 до 3 февруари 1988 г. йеромонах Амвросий пребивава и служи в Клисурския манастир, като заедно с това обгрижва и богослужебните нужди в различни енории към Берковското архиерейско наместничество.

По решение на Светия Синод на 29 юни 1989 г. е възведен в архимандритско достойнство от Видинския митрополит Дометиан.

От 3 февруари 1988 г. до 1 април 1994 г. архим. Амвросий е игумен на Лопушанския манастир „Св. Йоан Предтеча“.

На 3 април 1994 г. в Чекотинския манастир „Св. архангел Михаил“ е хиротонисан в епископски сан от Неврокопския митрополит Пимен.

По решение на Всеправославния събор, състоял се от 30 септември до 1 октомври 1998 г. в София, той е приет в каноническо църковно общение за служение в епископски сан, като му е дадена титлата „Браницки“.

От месец юни 1999 г. до 1 юли 2004 г. е викарий на Видинския митрополит Дометиан и получава правото да пребивава на територията на Видинска епархия. От 1 юли 2004 г. е назначен за викарий на Врачанския митрополит Калиник.

На 17 януари 2010 г. е избран, а на 24 януари канонично утвърден за Доростолски митрополит. На 30 януари 2010 г. е въдворен на престола на Доростолска епархия.

На заседанието си на 18 юли 2013 г. Светият Синод на БПЦ-БП в пълен състав определи Негово Високопреосвещенство Доростолски митрополит Амвросий за временен наместник на Варненския и Великопреславски престол до избирането на нов митрополит на овдовялата епархия.

В паметта на Българската православна църква митрополит Амвросий ще остане като добър пастор, духовник и епископ, положил много труд за духовното обгрижване на Доростолска епархия.

Бог да го прости!

Вечна да бъде паметта му!

Служение на наместника на овдовелия Доростолски епархийски престол в епархията

В ранната съботна утрин на **22 август**, по благословение на Негово Високопреосвещенство архиепископа на Томи Теодосий, високопреосвещеният Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний, наместник на овдовелия Доростолски епархийски престол, се поклони в манастири на съседната на Доростолска епархия архиепископия на Томи от Румънската православна църква. Той бе придружаван от архимандрит Атанасий, протосингел на Западно- и Средноевропейска митрополия.

Първата спирка на митрополит Антоний бе китният женски манастир „Св. Йоан Предтеча и св. Дасий Доростолски“ край с. Липница. Там той се поклони в манастирския храм и бе запознат с историята на манастира.

След това посети манастира „Св. Андрей“ и пещерата, в която великият апостол е пребивавал по време на своята проповед в Добруджа. Там архиереят бе посрещнат от игумена на манастира и протосингел на епархията на Томи архимандрит Мелхиседек. Той запозна митрополита с историята на манастира, а владиката отправи молитва за здраве и благоденствие на двата братски православни народи – българския и румънския.

Следващата спирка на архиерея бе манастирът „Дервент“, чийто възстановител е архимандрит Епифаний, родом от гр. Лясковец, България. Там с тържествен камбанен звън владиката бе посрещнат от игумена архимандрит Андрей и братството, което наброява 24 населници. В манастирския храм бе отслужен кратък молебен, а след това дядо Антоний се поклони пред двата каменни кръста – твърди се, че те са се появили на места, където са пострадали мъченици за Христа от първите векове.

Вечерта митрополит Антоний, архимандрит Атанасий и г-жа Цветана Цанова, епархийски съветник при Доростолска митрополия, посетиха арменската църква „Св. Богородица“ в гр. Силистра.

Там архиереят бе посрещнат от енорийския свещеник Дирайр Хадавян и г-жа Екатерина Тодорова, председател на църковното настоятелство на арменската енория.

След като беше запознат с историческите факти на най-стария арменски храм в България, митрополитът и придружаващите го лица бяха поканени на традиционната вечеря, която всяка година арменската общност в града организира по това време.

На следващия ден, 23 август – 11 Неделя след Петдесетница и Отдание на Успение Богородично, митрополит

Антоний възглави светата Литургия в катедралния храм „Св. апостоли Петър и Павел“, гр. Силистра. С архиерея съслужи архимандрит Атанасий, ик. Добри Върбанов, ик. Макарий Аврамов и свещ. Николай Николов. Клиросните песнопения бяха изпълнени велегласно от протодякон Александър Нешев, служещ в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“. По време на богослужението бе отправена заукойна молитва за новопреставилия се Доростолски митрополит Амвросий.

След св. Литургия митрополит Антоний се обърна към вярващите с архинастирско слово. Той накратко преразказа литургийното св. Евангелие, в което се разказва за големия и за малкия дълг: „Скъпи в Господа братя и сестри, надали някога ще можем да издължим своя дълг пред Бога, но не това Той иска от нас, а ни зове да простим на всички обидили и оскърбили ни, да простим на враговете си, на всички и за всичко, за да получим прошка и ние от самия Него!“ След това архиереят призова всички вярващи да се молят усърдно за упокоение душата на своя скоропостижно отишъл си от нас епархийски архиерей.

След това от храма до гроба на покойния Доростолски митрополит Амвросий бе извършено литийно шествие и отслужена заукойна молитва.

Доростолска митрополия

† IN MEMORIAM

Престави се в Господа свещеноикonom Атанас Атанасов

С дълбока скръб съобщаваме, че на 28. 08. 2020 г., се престави в Господа свещеноикonom Атанас Атанасов на 74 години.

„А праведникът и да умре рано, ще бъде в покой, защото не в дълговечността е честната старост и не с броя на годините тя

се измерва. Мъдростта е седина за людете, и безпорочният живот – възраст на старостта.

Като благоугодил Богу, праведникът е обикнат и, като живял посред грешници, е прибран; грабнат е, да не би злоба да измени разума му или коварство да прельсти душата му.

Зашто упражнението в нечестие помрачава доброто и вълнението на страстта развратява незлобивия ум. Достигнал съвършенство в кратко време, той е навършил дълги години; защото душата му е била угодна Господу, затова и побързал да излезе изсред нечести-

ето“ (Прем. 4:7-14).

Бог да го прости! Вечна и блажена да бъде паметта му!

Опелото бе отслужено в 13 ч. в храм „Св. Кирил и Методий“ – с. Бисер, Харманлийска духовна околия.

Старозагорска митрополия

БОГОСЛОВИЕ

Св. Серафим, коронавирусат и богословието

Тъй като Бог, може да се каже, управлява и настоящото, и миналото по едни и същи закони, то много голямо утешение в настоящето е да си спомняме за миналото.

Ами ако не се вразумим и останем зли – кажете ми – Бог няма ли да прати наказание? ... О, голямо коварство на дявола! О, безчовечно човеколюбие! На

него принадлежи мисълта, обещаваща безпозна милолюбие и правецата хората нехайни. Понеже знае, че страхът от наказание като каква юзда съдържа душата ни и обуздава пороците, той прави всичко възможно... за да го изтръгне из корен, та после безстрашно да се понесем в пропастта.

Св. Йоан Златоуст

От стр. 1

по праведния съд Божий; Бог чрез войните изпраща наказания на достойните за наказание. Или ти би искал Содом да не би бил изгорен след беззаконните му дела? (Или) Йерусалим да не би бил разрушен и храмът му опустошен след ужасното неистовство на иудеите против Господа? Но как иначе би било справедливо да се извърши това, ако не чрез ръцете на римляните, на които предали нашия Господ враговете на своя живот – иудеите? Затова понякога справедливостта изисква, щото злото, пораждано от войната, да би било изпращано на заслужаващите го“.

И св. Григорий Богослов, възмушвайки се от свои съвременници – недостойни архиепископи, с горест възкликва: „О, кога Божие правосъдие би ги поразило с гетска болест и заради седалища (т.е. тронове, катедрални, за които ламтят – б.а.) биха претърпели наказание на своите седалища?!“ (т.е. на тази част от тялото – вж. 1 Цар. 5:9 – б.а.). А защо в тази част? Отново заради справедливостта. „Откъдето е изворът на греха, оттам е и бичът на наказанието“ – посочва св. Йоан Златоуст: „Като извършил прелюбодеяние, Давид внесъл война в чужд дом и затова в неговия собствен дом синът му вдигнал война срещу него“. И пак същият светител, говорейки от името на архангел Гавриил за съмнението на Захария (Лк 1:19), казва: „Ще свържа езика ти, задвижил се за безчинен отговор; с който орган си съгряшил, посредством него ще бъдеш и наказан. „С каквото някой съгряшава, с него бива и наказан“ (Прем. Сол.11:17)“.

Св. Златоуст (както и другите свв. Отци) ни най-малко не избягва „легалистичната“, „юридическата“ лексика и образност, когато говори за греха и извиканото от него наказание. Например, тълкувайки книгата на прор. Исая (и по-специално 57:11,12), той казва: „Пророкът нарича наказанието правда, защото Бог ги наказва след справедлив съд“.

И как да не се удивим, когато слушаме продължаващите изблици на модернистичното богословие, което с апломб заявява: „Справедливият Бог, небесният жан-дарм, строго наблюдава спазването на задължителните и правни норми – това не е повече от плод на греховното човешко въображение...“

„снизхождение и любов“.

Всъщност има нещо еретично в самото това фокусиране върху Божията любов чрез игнориране на Божията правда – толкова присъщо на модерното богословие и толкова чуждо на светоотеческата мъдрост, която винаги е настоявала и настоява, че в Бога неизразимо, но неизменно се намират и свършената любов, и свършената правда. Така св. Йоан Златоуст (тълкувайки Пс. 110:7) обяснява: „След като каза за Божията сила, пророкът говори за правосъдието Му, за това, че Бог явяваше в делата Си не само сила, но и голямо правосъдие. Той изгони народите от Палестина не само защото искаше да засели в нея иудеите, но заради справедливостта. ... Всичко вършено от Него е истина и съд; съд, т.е. правда. А Писанието често нарича истина и човеколюбие. Следователно тези думи означават, че Бог върши всичко по правосъдие и същевременно по човеколюбие. ... Така, че всичко, което е от Бога е пълно и с едното, и с другото. Ако Той би действал само по правосъдие, всичко би погинало; а ако би действал само по човеколюбие, мнозина биха станали още по-нехайни“.

Не по-малко красноречив е и св. Ефрем Сирин: „... по Своята правда Той очаква нашата молитва да се изправи пред дверите Му, та чрез тази молитва правдата да се помири с всички грешници. Ако правдата би протрещвала престъпленията без молба от страна на престъпника, тогава тя би се окончателно нарушила и никой не би и помислил вече за нея. Човечеството все повече и повече би се отдавало на нечистотия, щом Съдията не би употребявал вразумяващия Свой жезъл. Тогава всеки с радост би продължавал да греша, защото не би имало кой да го наказва. Тогава благостта на Съдията – иначе толкова полезна за нас – би се обърнала в пагуба, защото би давала повод на грешниците все повече и повече да умножават числото на греховете си. Значи това, че правдата наказва, е проява на благодат; чрез наказанието грешникът се стресва, престава да греша и дохожда в съкрушение, защото си е навлязъл наказание. И по такъв начин, макар и за малко време оставя неправдите си и се старее да изпроси прошка на греховете. И тъй, кой няма да изкаже благодарността си, Господи наш, за това, че Твоята правда е благодат и че Твоето наказание за нас е благодат! ... Нека Твоето наказание, Господи, съединено с милосърдие, да бъде наш възпитател!“

Точно тези възгледи отстоява и светителят Серафим (Соболев) в своята полемика с далечните идейни предшественици на съвременните нам модернисти. През 1943 г. светителят публикува в София своя апологетичен труд „Искажение православной истины в русской богословской мысли“. Важна част от него са обриването на писанията на митр. Антоний (Храповицкий), който въставал срещу „юридическия“ възглед за Изкуплението; както и на архим. Сергей (Старгородски), който пък отхвърлял „правовия елемент“ в нравствената дейност. Подобно на светите отци, които по-горе цитирахме, и св. Серафим изказал и доказал, че такава разбиране е едностранчиво (наблягайки на Божията любов, игнорира Божията правда) и че „нашата Църква не отхвърля правовия елемент в делото на нашето спасение“. Привеждайки многобройни пасажи от творенията на св. отци, светителят заключава: „Тези богооткровени и светоотечески свидетелства постановяват не само за земния, но непременно и за бъдещия живот, строго и точно съответствие между нашите дела и отношението на Бога към тях, като наказващ или награждаващ Съдия, в силата на което то се явява по своята воля не нещо друго, а правото (или юридическо – б.а.)“.

„Когато ние изпълняваме спасителните заповеди – пише още св. Серафим, – тогава Господ, като праведен Съдия, ни награждава. А когато ние нарушаваме тези заповеди, Господ, отново, като праведен Съдия, ни наказва. Това е истина, която не изисква доказателства, понеже тя е взета от Богооткровеното и светоотеческо учение“. (Кое се и постаряхме да покажем по-горе в настоящото изложение). Светителят заключава: „Отрицанието на извършването на добри дела заради награди

и наказания унищожава възможността на човека да има истинска християнска нравственост и с това го лишава от самото спасение“.

Ето каква голяма вреда, в крайна сметка, произлиза от лековати (и необосновани) изказвания – като това на К. Баглай, че Бог уж не наказвал.

Показателно едноименно със св. Серафим виждаме у неговия съвременник – също велик светител на Църквата от ХХ в. – св. Николай (Велимирович). Едно негово писмо – по повод на „световната криза“ – ни връща към въпроса, станал повод за нашето слово, а именно: Епидемията от COVID-19 Божие наказание ли е?

„Думата „криза“ – пише светителят Николай – е гръцка и означава „съд“. ... До неотдавна европейски народи употребяваха „съд“ вместо „криза“, когато ги сполиташе някоя неволя. Сега старата дума е заменена с нова и разбираемата с неразбираема. Когато настъпваше суша, хората казваха: „съд Божи!“; когато имаше наводнение: „съд Божи!“ Когато започваше война или мор – „съд Божи“. А сега народът не казва „съд“, а „криза“, та бедата да стане по-голяма чрез неразбирането ѝ. Защото, когато се употребяваше разбираемата дума „съд“, знаеше се и причината за настъпилата беда; знаеше се и Съдията, Който я е допуснал; знаеше се, най-сетне, и целта, с която е допусната“.

И тъй, ако всеки „мор“ е съд Божи“, то значи и коронавирусният трябва да е Божие наказание? Нека не избързваме с извода, преди да сме разгледали внимателно въпроса, защото, както пише светителят Николай, „лесно можем да стрешим, ако всяко страдание на отделен човек или народ смятаме за Божие наказание. Трите Голготски кръста ни учат да бъдем предпазливи при оценката на нечие страдание“. Нали кръстът на Христос е бил за изкупление на греховете на човешкия род, а тези на разбойниците – възмездие за злите им дела. Но и от тях – на единия това послужило за влизане в Рая, а на другия – за вечна гибел.

Да тръгнем оттам – възможно ли е епидемията да е Божие наказание? Напълно. Видяхме как още старозаветните пророци, изпратени от Бога, предсказват на евреите „глад, зарази и войни“. И наистина – „колко глад, зарази, войни, плен претърпяха те по времето на Тит и Веспасиан?“ (А и не само тогава). „И в сегашния живот, разбира се – продължава св. Златоуст, – толкова често се случва, например (звезът Божий да се открива) в глад, болестите и войните, когато се наказва или всеки поотделно, или всички заедно“. И пак, тълкувайки Пс. 43:6, златословесният Йоан казва: „Под „мълнии“ и „стрели“ тук разбира не действителни мълнии и стрели, а нарича така наказанията... А Божиите „стрели“ са: епидемии, глад, разрушения и различни други наказания“.

И св. Василий Велики намира, че всенародните бедствия – „гладът, засухата, (проливните) дъждове са някакви общи рани, с които се наказва злото, превъзшило мярката“. „Понеже и телесните страдания, и външните бедствия са измислени за обуздаване на греха. ... Бог лекува (букв. „целомъдря“ – б.а.) всенародните пороци с всенародни наказания“.

Тук идва и следващият въпрос: Налице ли са такива пороци, с каквито човечеството да предизвика такова всемирно наказание? Несъмнено, и то повече от всякога. „Грехът стана мода“ – още в края на миналия век с мъка констатира преп. Паисий Светогорец. А ние какво да кажем? И кое да изтъкнем по-напред – еволюционисткото безбожие или хилядите лъжерелигии и секти; грубия материализъм и алчността или целенасоченото и повсеместно полово развращаване; въздесния егоизъм или непреставащото безнаказано избиване на неродени деца...?

Но, оставяйки тези най-крещящи примери, „апелиращи“ към най-висшия, небесния Съд за справедлива отплата, нека обърнем внимание на това, в което ни убеждава св. Йоан Златоуст – че „ако ние бихме размислили грижливо за греховете, само в един ден причинени от нас, ясно бихме видели за колко тежки наказания сме виновни“. Затова и св. Василий ни съветва: „... нещастieto си най-вече да припишем на греховете

(св)“. Натам ни насочва и св. Николай (Велимирович): „Питах ме за причината на настоящата криза, или по-точно на сегашния съд Божи. Причината винаги е една и съща: богоотстъпничеството на хората. Хората са предизвикали тази криза чрез греха на богоотстъпничеството и Бог я е допуснал, за да ги пробуди, да ги накара да се опомнят, да станат по-духовни и да се върнат при Него“.

Наистина, макар и на разглезения от цифровизираната си комфорт съвременен човек да му се струва, че епидемията, причинена от коронавируса, е нечувано бедствие, ако направим само някои малки съпоставки, ще се убедим, че това съвсем не е така. Например, по време на гореспомнатата тридневна „чумна епидемия“, която св. цар Давид избрал (явно като най-леко наказание), само „от сутринта до обяд загинаха 70 000 души“. Всяка година по света от инфекциозни болести (някои от които лечими) умират над 10 000 000 души. А у нас само от пътни инциденти месечно загиват повече хора, отколкото за същото време от COVID-19.

Резюмирайки казаното дотук, можем да заключим, че настоящата епидемия – която нито е първата в историята, нито ще да е последната – не е наказание в смисъл на избреление (както това в Содом и Гомора), нито даже на възмездие (каквото в пълна мяра ще се въздаде на Страшния съд). Тя е подобна на „изстрел във въздуха“, който трябва да предупреди, да стресне, пробуди,

да каже на хората: „Внимавайте накъде се устремявате!“ „Недейте се лъга: Бог поругаван не бива. Каквото посее човек, това и ще пожъне“ (Гал. 6:7).

В старо време подобни злощастни събития били наричани „Божии посещения“. Докато Бог още ни „посещавал“, все още не е толкова страшно, все още има надежда – значи още ни призовава към покаяние. А най-страшното ще настъпи, след като „посещението“ престанат. Както било и с евреите: „Но Моят народ не слушаше гласа Ми и Израил Ми се не покоряваше затова аз ги оставих на техните упорити сърца; нека ходят по своите помисли“ (Пс. 80:12-13). И не само защото там, където Бог Го няма, идват злите бесове и се възцарява адът. „Непоносима е геената и мъчението в нея – ни учи св. Йоан Златоуст, – но и хиляди геени да си представим, това няма нищо да значи в сравнение с нещастieto да се лишим от онази блажена (небесна) слава, да бъдем възненавидени от Христа и да чуваме от Него: „Не ви познавам“ ... Наистина, по-добре е да бъдем подхвърлени на безчислени удари от мълния, отколкото да видим как кроткото лице на Господа се отвръща от нас и ясното Негово око не иска да гледа на нас“.

Нека това да не бъде с никой от ималите търпението да прочетат скромното ни слово.

Староф. ик. Павел ГЪРБОВ

Колонка на редактора

В любовта страх няма

„В любовта страх няма, но свършената любов пропъжда страха, защото в страха има мъка. Който се бои, не е свършен в любовта“ (1 Иоан. 4:18).

Най-общоказано, страхът, независимо дали е от реални, или от въображаеми неща, е плод на демонски нападения или на страстите в самите нас и е несъвместим с вярата и живота в Бога.

Страхът Божий, от своя страна, е характерен за новоначалните християни, които се намират в първата степен на духовното си развитие. При тях мотивиращото, за да се въздържат от вършене на зло, е страхът, че ако съгрешат и не изпълняват Божиите заповеди, Бог ще те накаже със страдания в този живот и вечни мъки в отвъдния.

Но, ако се подвизава усилено и правилно (под ръководството на богоумъден наставник), чо-

век постепенно се освобождава от страстите в сърцето си и то се изпълва с Божията благодат. С благодатта в сърцето се възцарява и благодатният мир, и свършената, безусловна, безкористна и неотпадаща при никакви обстоятелства любов към Бога, към всички близки и към цялото творение.

Човек заживява в Бога и Бог – в него и в това мистично общение и единение свършената любов, присъща на Бога, благодатно става достойна и на човека. Упражнявайки се в нея, тази любов все повече се усъвършенства и утвърждава в човешкото сърце, както и в отношението му към всички и към всичко.

Когато тази свършената любов се възцари в душата на човека и задържа в този живот и вечни мъки в отвъдния.

Но, ако се подвизава усилено и правилно (под ръководството на богоумъден наставник), чо-

парва душата. Паметта за този страх и решимостта никога да не се връщаш към него, да не допускаш да помрачава душата ти и да гони нетварната светлина от нея – това е свършеният страх на светителя. Той е различен от страха на новоначалните. Това е страхът, или по-скоро – внимаването да не отклоним погледа си от светлината на Божието лице, да не се замъгли погледът на сърцето ти за него, да не избледнее то пред очите на душата ти. Защото само там човешката душа намира покой – в светлината на Христовото Лице.

И да, наистина „в любовта страх няма“, както свидетелства апостолът. Само желание да ѝ отговаряш подобаващо и да пребъдваш вечно в нея. ***

Мисля си: колко чудно нещо е любовта, как хора-канари, които нищо не може да поклати и упла-

Александра КАРАМИХАЛЕВА

ДОСТОЙНИ АРХИЕПСИ

„Бугарашкият“ владика – митрополит Козма Дебърски

От стр. 1

Делото си митрополит Козма извършва много съвестно. Той постоянно обикаля населените места около Кичево и Дебър. „Идеята, трудът и вродената доброта бяха създали у него рядък характер“, а всичко това се възплачва и в неговата непритворна доброта и чиста душа. Той не знае какво е хитрост и лукавство. За последното потвърждава и споменът на Е. Спространов (когато вече митрополит Козма е в София): „Не мога да забравя с каква свенливост ми казваше, че си купил място в Княжево, за да си построи малка къща и да се отстрани от града на покой. Някой майстор – дебранин – му взел 6000 лв. и, поради мобилизацията уж, нито къща му направил, нито парите му върнал.

– Не са загубени, казваше ми; той има имот, ама нали ми взе парите от ръце!... Сам справедлив, вярваше в справедливостта на всички“.

Както казва един от авторите на биографията в „Църковен вестник“: „Имаше нещо и трагично в тоя добродушен старец. Не можеш да си спомниш за него и да не ти стане свидно“.

Съвременниците си митрополит Козма удивява особено със своето трудолюбие. На преклонна възраст се заема да научи френски и го научава. Когато започват първите уроци по европейския език, митрополит Козма е още архимандрит в Солун. Тогавашното му положение като председател на Солунската църковна община поставя високи изисквания пред архимандрита, който имал ежедневни срещи с консули и посланици, както и с официалните власти.

Библиотеката на митрополит Козма е особено интересна. В годините той успява да събере съчиненията не само на българските, но и на всички големи европейски автори по онова време, благодарение на което изгражда своя висок интелект и успява да стане прекрасен проповедник, без да пише предварително словата и беседите си.

В Дебърска епархия митрополит Козма е бил 15 години. Животът му там обаче никак не е приятен. Години наред митрополит Козма води ожесточена и люта борба срещу сръбската пропаганда в региона на неговата епархия, както и се изправя срещу „зли и отмъстителни албанци“. През 1907 г., когато по Струмишкия митрополит Герасим един гръкоман и член на турската тайна полиция стреля с револвер, по същото време митрополит Козма престоява цяла година в Дебър, без да смее да излезе от Митрополията, за да не го убият. „Отиде в Кичево, там властта не го приема и идара мезлиши нито векилина му признава“, пише в своя дневник екзарх Йосиф.

Според Наум Бояджиев (български революционер, деец на ВМРО, от 1898 до 1908 г. касиер на околийския революционен комитет в Дебър), който се среща с екзарх Йосиф през 1908 г., митрополит Козма бил отмъстителен и не прощавал. Думите на Бояджиев обаче са провокирани от разразил се спор между митрополит Козма и него относно поставянето на съветници. Митрополит Козма, по думите на Бояджиев, „не турнал лица видни и влиятелни пред властта и пред населението“. Критиката на Бояджиев е и заради това, че митрополит Козма не общувал твърде много с местната власт.

На 19 ноември 1908 г. в Цариград се провежда заседание на Св. Синод, на което за синодални членове са определени Авксентий Пелагонийски, Иларион Неврокопски, Герасим Струмишки и Козма Дебърски.

Най-голяма душевна болка на митрополит Козма донася изгонването му от епархията след погрона на България през 1913 г. Сърбите заробват наново Македония, а разрушаването на вече изграденото започва от духовните водачи. Понеже не можели да ги избият, сръбските войници започват да гонят духовниците и учителите. Пред митрополит Козма поставят писмо, в което сам той да пожелае доброволно да напусне епархията си. „Бе изгонен наистина с насилие, както последния патрик Арсений от

Охрид през 1762 г.

Само с дрехите на гърба си митрополит Козма излиза от митрополията, плачейки, сваля шапка и изрича проклетия: „Проклети да сте! Дано наказание ви стигне скоро за пресътлението и измамата, що вършите над тоя невинен и измъчен народ“.

В своите спомени Е.

Спространов пише: „Като сега да е, виждам пред себе си покойния старец да ми разказва как сръбските власти са го тероризирали в Дебър да не събира епархийските съветници на заседание. Еднаж даже, когато сръбският (околийският) му се законил с убийство за неподчинение на властта през военното време, смелият старец отворил гърди и му казал: – Стреляй! Ето съм пред тебе!...“

Подлата ръка на сърбина се смъкнала и не посмяла да посегне върху живота на невинния старец“.

Спространов разказва още, че митрополит Козма му споделял как, когато бил изпъден в Ниш, удивил чиновници със съобщението, че в тоя град до руско-турската война е имало български владика. На това му твърдение чиновниците изказват съмнение, а дядо Козма казва: „Как не може да бъде, когато ние българите в Македония имаме училища от 50 години насам! Вие може би не знаете, но аз ще ви кажа, че ние имаме училища, общини, владии и тук в Ниш, и в Пирот, и във Враня, и другаде по този край“. Чиновниците били смаяни, но „що са виновните“, казвал дядо Козма, „когато всички систематично бяха заблуждавани и лъгани“.

Може би заради тези му думи митрополит Козма бива качен на товарен вагон и седнал на триножнен кръчмарски стол, отива в Смедерево, където пък сръбските войници качват митрополит Козма на отворена боклукчийска кола и го разведжат из целия град, като казвали и насърчавали децата да го ругаят, да хрчат върху му и да заплюват „бугарашкия“ владика. Митрополит Козма пристига в София „със съкрушен дух от небивалото издевателство и унижение“.

През 1912 г. Св. Синод му възлага да поеме Неврокопска епархия и да организира изборите за Неврокопски митрополит, тъй като митрополит

Иларион подава оставка поради болест. Но заради влошеното си здраве митрополит Козма отказва да поеме епархията и на негово място Синодът избира Герасим Струмишки.

Митрополит Козма остава в София до 1915 г., когато отново успява да се завърне в своята епархия. С „детинска радост“ той дочакал известието, че Дебър и Кичево са освободени от сръбския ярем и веднага побързал да се завърне в богодаруваната си епархия.

„Да бе му възможно да хвъркне. Като сега го виждам как се огорчаваше, че не може да си тръгне веднага, понеже имаше да се уреждат някои въпроси, които спъваха бързото му отпътуване“, пише Спространов. „Всред люта зима, при неуредени още пътища и съобщения, в болезнено състояние, митрополит Козма потегли и пристигна в Кичево“, пише за него в църковния печат.

Веднага щом се прибира в своята епархия, митрополит Козма отслужва последната си св. Литургия. Още по време на богослужението той се почувствал зле. Прибира се в митрополията и не след много време предава душата си на Бога „спокоен и доволен, че е изпълнил своя дълг и видял свободата на своето мило отечество“. Това се случва на 11 януари 1916 година.

Опелото на митрополит Козма е отслужено от Охридския митрополит Борис на 13 януари в Кичево. На опелото присъстват всички официални лица, представители на някои епархийски градове и села, множество християни. На опелото митрополит Борис произнася прочувствена реч. В последния път на митрополит Козма присъстват и служат всички свещеници от Кичевска духовна околия, а погребалните песнопения са изпети от войнишки хор. Светия Синод определя за наместник на Дебърска епархия Велешкия митрополит Мелетий.

Митрополит Козма оставя дълбока следа в спомените на своите съвременници. Неговото дело, борбеност и непримиримост пред неправдите ще останат в църковната история като белези на добрия духовник. Във времена, в които понякога забравяме себе си, изгубваме почва под краката си и все повече нямаме връзка с корените си, личности като митрополит Козма могат да припомнят кой е нашият род, както и да ни дадат пример за това какви трябва да бъдем и ние в собствените си живот, както и какъв трябва да бъде отговорът ни на лъжата, несправедливостта и лукавството на тоя век.

Ангел КАРАДАКОВ

РЕЛИГИОЗНО ОБРАЗОВАНИЕ

Съобщение до учителите по Религия във връзка с разпространението на учебниците на Св. Синод в епархиите на БПЦ-БП

Във връзка с издателите от Българската Патриаршия учебниците по Религия – Християнство (Православие) уведомяваме учителите по Религия – Християнство (Православие), че учебниците са отпечатани и вече са доставени до епархиите на БПЦ в границите на България.

Учителите могат да получат безплатно учебници от 1. до 5. клас за водените от тях групи учени-

ци през новата учебна 2020/2021 г. След нейния край учебниците се депозират обратно в училището – за следващия випуск.

За получаване на синодалните учебници учителите трябва да се свържат със съответната митрополия, в чийто диоцез се намира училището им. Всеки учител следва да изпрати до администрацията на митрополията своята заявка – свободен текст, включваща име, контакт-

ти, училище, населено място, форма на обучението по Религия, брой групи и необходимите бройки учебници спо-

ред класовете, в които ще протича обучение по Православие.

Българска патриаршия

АГИОЛОГИЯ

Св. Триандафил – червенобагрената роза на Загорá

Знаменитият житиеписец светител Димитрий Ростовски в предговора към декемврийския том на своите „Жития на светиите“, който предговор липсва в изданието им на български език, разсъждава върху това, че агиографията не е като догматиката (където няма място за промени или поправки), а е „повествование на историци и летописци, различно мислещи и пишещи“. Затова той смирено се обръща към читателите на своя труд: „Молим твоята любов, усърдни читателю, ако намериш в тази книга грешки, поправи ги с любов, прощайвайки човешката немощ и несъвършенство“. И пак: „Ако намериш, любовнимателни читателю, и други някои (неша), които изискват поправяне, изправи ги с твоего благоразумие, понеже всичко подлежи на Църковно разсъждение и изправяне“.

Това е и целта на написването на настоящата статия. Само че за „изправяне“ не в трудовите на св. Димитрий, а в нашата родна агиология. С цялата почит и любов, които заслужават тружениците ѝ от миналия век. Като Партений, епископ Левкийски – преводач и съставител на множество жития и служби на български светии – от чието наследство се ползваме и до днес. Именно така, четейки издаденото от дядо Партений житие на св. мъченик Триандафил (†8.VIII.), започнахме да си задаваме въпроси:

1. Защо, след като във всички календарчета на БПЦ от последните няколко десетилетия този светец е записан като *Трендафил Загорски*, еп. Партений го изписва (в т. II на своите „Жития на български светци“) *Триандафил Старозагорски*?

2. Ако е родом от Стара Загора, как (и къде) е станал моряк, предвид отдалечеността на този град от море?

3. Защо в Стара Загора няма никакви древни сведения за този мъченик или за почитание към него, та да научаваме оскъдни данни за живота му от преп. Никодим Светогорец?

4. Наистина ли св. Никодим е писал, че светецът е от Стара Загора (с каквото впечатление ни оставя еп. Партений)?

Последното се изясни веднага, щом можахме да видим как е записано името на св. Триандафил на гръцки в „*Νεον μαρτυρολόγιον*“ на преп. Никодим: *Τριαντάφυλλος αὐτίς ο αλο Ζαγοράς* (Триандафил, моряк от Загорá). „Загорá“, а не „Стара Загора“. Впрочем, важно отношение към изясняването на този въпрос има фактът, че Стара Загора не е била наричана така нито в XVII в. (когато е живял св. Триандафил), нито в XVIII-XIX (когато живее св. Никодим). От запазените исторически документи виждаме, че в XIX столетие този град бива наричан и от българите „Ески Захара“ или само „Захара“ (хаджи Агапий, „Описание на живението ми“); „Ески Заара“ или „Ески Загра“ (в избраните писма на Левски, съответно в № 56 и 28). Т.е. съвсем ясно е, че ако св. Никодим пише „Загорá“, той няма как да има предвид някоя от нашите „Загори“ (Стара или Нова). Асоциацията на еп. Партений вероятно е следствие на изкусително близкото звучене на „Загорски“ със „Старозагорски“.

Къде е тогава „Загорá“, спомената от св. Никодим? Още през 2012 г. при пътуване до Лариса забелязах крайпътна табела, сочеща път към *Zagorá*. А седем години по-късно (с благословението на Сливенския митрополит Йоаникий и братското съдействие на о. Емил Паралингов като водач и преводач), се отправихме към мястото, указано на табелата. Най-напред стигнахме Волос (в древност наричан Димитриада и считан за начало на пътешествието на митичния кораб „Арго“), който е административният и митрополитски център на региона. А след това се прехвър-

Храм „Св. Триандафил Загорски“ в Загорá и икона на мъченика

лихме на север през планината Пилион (в античната митология считана за обиталище на кентаври), т.е. „За-гора“ (*зад, отвъд планината* на слав. език) и така достигнахме *Zagorá* – малко градче, кацнало на склон, от който се открива прекрасна гледка към Средиземноморската шир – плажът е 1 км надолу. Това обяснява и как Триандафил, бидейки родом от Загорá, съвсем естествено е станал моряк. Немаловажно е и съществуващото почитание в тази епархия към новомъченика – в почти всички волоски църкви има негови изображения, а в един от периферните квартали на града има и посветен на него малък храм.

В самата Загорá също има такъв храм, до който любезно ни заведе белобрадият загорски свещеник отец Николаос Папаниколау. Той ни снабди и с книгата на Никос Г. Диамандакос „Църквите и параклисите на Загорá“ (издадена във Волос през 2019 г. (!), ако бяхме отишли предната година, нямаше да я има). Именно сведенията, почерпани от тази книга, които излагаме по-долу, ще допълнят необходимото, което трябва да знаем за св. Триандафил.

Оказва се, че до 1960 г. в самата Загорá името на св. Триандафил се пазело в паметта само на неколцина старци, които били слушали от предците си, че този светец произхождал именно от тук, и поточно от района Перохора.

През 1966 г. роденият в Загорá светогорски монах Христофор поръчал на иконописец от атонския скит „Св. Анна“ икона на мъченика, която била готова на 10 януари. На нея той е изобразен млад, с дълга до земаyta червена дреха, държащ кръст в дясната си ръка и свитък с надпис в лявата. Отец Христофор подарил образа на св. Триандафил на сестра си Параскеви, която на свой ред дарила голямата икона на енорийския си храм „Св. Георги“. Свещеникът, отец Петрос Каймакис, посрещнал светия образ както подобава (с хоругви, песнопения и лития), сякаш самият мъченик Триандафил се завръщал у дома. В храма поставили иконата на десния проскинитарий – до южния вход на църквата, където я видяхме и ние. За живота на светеца обаче все още се знаело съвсем малко.

Няколко години по-късно кипърски журналист посетил библиотеката на Загорá и в разговор с библиотекаря, Георгиос Агиопетрис, засегнали и темата за св. Триандафил Загорски. А неизповедимият Божий промисъл устроил така, че немного след този разговор, при свое пътуване до Лондон същият журналист намерил в Британския музей бележка за мъченика – в съхранявания в музея дневник на Йоанис Кариофилис. Журналистът преснимал бележката и я изпратил в Загорската библиотека.

Текстът ѝ бил следният: „8 август 1680 г. Някойси Триандафил, седемнадесетгодишен моряк от

Загорá, от Димитриадската архиепископия, бидейки моряк на един агарянски кораб, в произлязла разпра между тях (очевидно между младежа и „агаряните“, т.е. турците – *б.а.*), пострадал мъченически пред епитропа Мустафа Папа, заради това, че уж казал, че ще стане мюсюлманин; и много насилван (младият моряк – *бел. прев.*) да се откаже от вярата си, но никак не склонил, бил обезглавен в Константинопол и погребан при градския Хиподром, приемайки мъченическа кончина“.

Бележката завършва с характерния за много синаксари стих, който в случая гласи: „Триандафил се показва нов цвят червенобагрен от потока на своите кърви“.

Важно е да споменем и кой е Йоанис Кариофилис, от когото идва единственото писмено свидетелство за светеца (по-късно св. Никодим се позовава на него). Кариофилис бил родом от с. Кариев в Тракия. Очевидно притежавал изключителни качества, след като две десетилетия бил директор – сшолар на Патриаршеската академия в Константинопол и Велик логотет. Написал 11 жития на новомъченици, книгата „История на Константинопол“ и редица статии във вестници. Починал през 1692 г. Значи, имаме работа с достатъчно сериозен и авторитетен източник, но най-важното е, че Кариофилис е съвременник (!) на св. Триандафил.

От начина на повествование в бележката можем да заключим, че лично той не е бил свидетел на мъченичеството на светеца, но по всяка вероятност очевидци са му разказали за това.

Историята на агиографските изследвания за св. Триандафил и неговата прослава не свършват дотук. След откритието на кипърския журналист, Г. Томас също направил проучвания с цел да намери повече информация за живота на мъченика. Така той попаднал на друга негова икона – различна от иконографския тип на светогорската. Показал му я свещеникът Стефанос Теандиридис от с. Промирио, служещ в Дриовуно Козани. На нея Загорският светец е изобразен с потури, коленичил, с ръце издигнати молитвено към небето, откъдето го благославя Господнята десница. Зад коленичили Триандафил е нарисовано морето, голям платноход в далечината и лодка до брега. По-късно било открито, че подобна икона има и в манастира „Св. Николай Чудотворец“ на остров Андрос, където се съхранява и малка част от мощите на мъченика.

След всичко това, през 1981 г. по инициатива на загорския свещеник о. Костас Авгери започнало набирането на средства за построяване на храм на светеца в родния му град. Начинанието завършило успешно две години по-късно, когато на празника на св. Триандафил – 8.VIII – новострадената църква била осветена от Димитриадския митрополит Христодел (Параскеваидис), който впоследствие станал архиепископ на Атина и цяла Гърция.

Тук приключваме разказа си за **св. новомъченик Триандафил Загорски**. Оказа се, че той не е бил (и не е) „Старозагорски“, но това никак не ни пречи да го считаме за „наш мъченик“, както пише дядо Партений. Защото всички светци на нашата Една, свята, съборна и апостолска Църква са неизменно „наши“ – наши духовни отци, наши учители по вяра и благочестие, наши вдъхновители за нашия днешен християнски живот. Затова нека принесем на св. Триандафил и наш стих:

Кой не обича розов аромат?...

Но по-благоуханен летен цвят – от мъченичеството за Христа – Трендафил нам дарява благодат!

Ставр. ик. Павел ГЪРБОВ

Св. Йоан казва в едно от сборните си послания: „Свършената любов пропъжда страха“ (1 Йоан. 4:18). Какво иска да ни каже чрез това свети-ят апостол? За каква любов ни говори той и за какъв страх?

Пророк Давид казва: „Бойте се от Господа всички Негови свети“ (Пс. 33:10) и много други подобни изречения намираме в Божествените Писания. И тъй, щом и светиите, които толкоз обичат Господа, се боят от Него, то как св. Йоан казва: „Свършената любов пропъжда страха“?

Той иска да ни каже чрез това, че има два вида страх: единият е първоначален, а другият – свършен. Първият е присъщ на ония, които, тъй да се рече, начават да бъдат благочестиви, а вторият е страхът на свършените свети, които са достигнали степената на свършената любов. Например: оня, който изпълнява волята Божия поради страх от мъки, той, както казахме, е още новона-чален, понеже върши доброто не заради самото добро, но поради страх от наказание. Но друг изпълнява волята Божия от любов към Бога, която се изразява именно в това, че Му благоугождава; такъв човек знае в какво се състои същинското добро, той е познал що значи да бъдеш с Бога. Този именно притежава истинска любов, която св. Йоан нарича свършена. И тази любов го довежда до свършен страх, понеже той се бои от Бога и изпълнява волята Божия вече не поради страх от наказание, вече не за да избегне мъченията, но понеже, както казахме, той е вкусил от самата сладост на пребиваването с Бога и се бои да не отпадне и да се не лиши от нея. И този свършен страх, който се ражда от тази любов, пропъжда първоначалния страх. Ето защо апостолът казва: „Свършената любов пропъжда страха“.

Не е възможно обаче да се постигне свършеният страх иначе, освен чрез първоначалния страх. Защото, както казва св. Василий Велики, ние можем да угодим Богу по три начина: или Му благоугождаваме поради страх от мъка и тогава се намираме в състояние на роб; или изпълняваме Божиите повели заради собствена полза, като се стремим към награда и чрез това се уподобяваме на наемници; или вършим доброто заради самото добро и в такъв случай се намираме в състояние на син.

Защото синът, когато достигне пълнолетие и разумна възраст, изпълнява бащината воля не поради това, че се бои от наказание, нито пък за да получи награда, но изпитва към баща си особена любов и почит именно поради това, че го обича и е уверен, че цялото имение на бащата принадлежи и нему. Такъв човек се удостоява да чуе: „Не си вече роб, а син... и наследник Божий чрез Исуса Христа“ (Гал. 4:7). Такъв човек вече, разбира се, не се бои от Бога с оня първоначален страх, но Го обича, както и св. Антоний казва: „Аз вече не се боя от Бога, но Го обичам“.

И Господ казал на Авраама, когато той довел сина

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Авва ДОРОТЕЙ

За страха Божий

си, за да Му го принесе в жертва: „Сега познах, че се боиш от Бога“ (Бит. 22:12), като имал предвид този свършен страх, който се ражда от любовта. Защото иначе как би казал Той: „Сега познах“, когато Авраам бил сторил вече толкоз много от послушание към Бога: оставил всичко свое и се преселил в чужда земя, сред народ идолопоклоннически, у който нямамо и следа от истинско богопочитание; и отгоре на всичко това Бог му изпратил такова страшно изкушение – поискал от него да Му принесе в жертва сина си и чак тогава му казал: „Сега познах, че се боиш от Бога“. Ясно е, че тук Той говори за свършен страх, свойствен на светците, които изпълняват волята Божия вече не поради страх от мъки, нито заради награда, но понеже обичат Бога, боят се да сторят нещо противно на Неговата воля. Затова и апостолът казва: „Любовта пропъжда страха“, понеже те действат вече не от страх, но се боят, понеже обичат. В това се състои свършеният страх.

Но невъзможно е, както вече казахме, да се постигне свършеният страх, ако първо не придобием първоначалния. Защото казано е: „Начало на мъдростта е страхът Господен“ (Притч. 1:7) и още: „Начало... и венец на премъдростта е страхът Господен“ (Прем. Сир. 1:15, 18). Начало е наречен първоначалният страх, след който идва свършеният страх на светците. Първоначалният страх е свойствен на нашето душевно състояние. Той опазва душата от всякаква злина, както пориловката опазва медта, затова е казано: „Чрез страх Господен всеки се отклонява от зло“ (Притч. 15:27).

И тъй, когато човек се въздържа от злото като роб, поради страх да не го накаже господарят му, той постепенно идва и до това, да върши доброто доброволно и малко по малко започва, като наемник, да се надява на някакво възнаграждение за добрите си дела. Така постепенно, като избягва злото от страх, като роб, и върши доброто с надежда за награда, като наемник – така, като пребивава по благодатта Божия в доброто и съразмерно с това се съединява с Бога, той придобива вкус към доброто и започва да разбира къде е истинското добро и вече не иска да се раздели от него. Защото кой би могъл да отлъчи такъв човек от любовта Христова? – както казва апостолът (Рим. 8:35). Тогава той достига достойнството на син и обича доброто заради самото добро и се бои, понеже обича. Този именно е великият свършен страх.

Затова и пророкът, като ни учи да отличаваме единия страх от другия, казва: „Дойдете, чеда, послушайте ме: на страх Господен ще ви науча“ (Пс. 33:12). „Иска ли човек да живее и обича ли дълголетие, за да види блага?“ Обърнете внимание на всяка една от думите на Пророка, как всяка от тях има своята сила. Първо той казва: „Дойдете при мен“, чрез което ни призовава към добродетелност, а след тъй прибавя и „чеда“. Светците наричат свои чеда ония, които чрез техните думи са се обърнали от греха към добродетелта, както и апостолът казва: „Чеда мои, за които съм пак в роднини мъки, докато се изобрази във вас Христос“ (Гал. 4:19). И най-сетне, след като ни е призовал и подготвил към това обръщение, пророкът казва: „На страх Господен ще ви науча“.

Виждате ли каква смелост има светецът? Не, когато искаме да кажем нещо добро, винаги казваме: искате ли малко да побеседваме с вас за страха Божий, или за някоя друга добродетел? А св. пророк не така, а с дръзновение казва: „Дойдете, чеда, послушайте ме:

на страх Господен ще ви науча. Иска ли човек да живее и обича ли дълголетие, за да види блага?“ След това, сякаш дочул от някого в отговор, че желае да го научи как да живее и да види блага, той го поучава, като казва: „Нека съдържа езика си от зло и устата си от коварни думи“. И тъй, той преди всичко пресича действието на злото чрез страха Божий. Да съдържа езика си от зло, това значи да не уязвиш с нищо съвестта на ближния, да не злословиш, да не го дразниш. А с устата си „да не говориш коварни думи“, това значи да не прелъстяваш ближния.

След това пророкът прибавя: „Нека се отклонява от зло“. Първо, той говори за някои частни грехове: за злословието и коварството, а после говори изобщо за всякаво зло. „Нека се отклонява от зло“, сиреч, нека избягва изобщо всякаво зло, да се отклонява от всякаво дело, което води до грях. Но като казва това, той не се спира дотук, но прибавя: „И да прави добро“. Защото може някой да не върши зло, но да не прави и добро, да не ощетява никого, но да не оказва и милосърдие, да не мрази, но и да не обича. Тъй че добре е казал пророкът: „Нека се отклонява от зло и да прави добро“ (Пс. 33:15). Чрез това той ни посочва онази постепенност на трите душевни състояния, за която споменахме по-горе. Чрез страх Божий той ни научи да се отклоняваме от зло и тогава чак ни кара да почнем да вършим добро, защото, когато човек се удостои да се освободи и отдалечи от злото, тогава той естествено върши добро, наставляван от светиите.

След тия хубави и последователни думи той продължава: „Да търси мир и да следва подир него“. Не казал само да търсим мир, но и усилено да се стремим към него с цел да го постигнем. Следете внимателно с ума си речта и забележете точността, с която се изразява светецът. Когато човек се удостои да се отклони от злото и след това се старае с Божия помощ да върши добро, веднага против него се устремяват вражески нападения и той се подвизава, труди и съкрушава не само от страх да не се върне пак към злото, като роб, но и с надежда на награда за доброто, подобно на наемника. Така, като понася нападения от врага и се бори с него, и му се противи, той върши добро, но с голяма мъка и тежки усилия. Но когато получи помощ от Бога и добие известен навик в доброто, тогава той вижда покой, тогава вкусува мир, тогава усеща каква е скръбта от нападенията и каква е радостта и веселието от мира. И тогава той вече търси мир, усилено се стреми към него, за да го постигне, да го придобие напълно и да го ввели в себе си.

Има ли нещо по-блажено от душата, която се е удостоила да стигне до тази степен на духовната възраст? Такъв човек, както неведнъж казахме, се намира в достойнството на син, защото истинна „благосени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии“ (Мат. 5:9). Кой може отсега нататък да накара тази душа да върши добро заради нещо друго, освен заради наслаждаването на този дар (мира)? Кой познава тази радост, освен оня, който я е изпитал? Тогава именно, както вече няколко пъти казахме, този човек ще познае и свършеният страх.

Ето ние чухме сега в какво се състои свършеният страх на светците и в какво се състои първоначалният страх, свойствен на нашето душевно състояние, и от какво човек започва и какво постига чрез страх Божий.

Авва Доротея, Църковни слова, Слово Четвърто, За страха Божий, Тесалоники – Гърция, 1991 г.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2020 г.

1 година..... 30,00 лв.
6 месеца..... 15,00 лв.
3 месеца..... 7,50 лв.
ед. цена..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/980 30 16; 02/987-56-11 / в. 128
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа светци текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.